

Sygn. akt VIII GC 579/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Górską

Protokolant stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2014 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa syndyka masy upadłości Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) Company B.V. z siedzibą w D. w (...)

o zapłatę

I uchyla wyrok zaoczny wydany w dniu 9 lutego 2012 r. przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie VIII GC 27/12 i oddala powództwo;

II zasądza od powoda syndyka masy upadłości Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz pozwanego (...) Company B.V. z siedzibą w D. w (...) kwotę 15.589 (piętnastu tysięcy pięciuset osiemdziesięciu dziewięciu) złotych tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 579/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 4 sierpnia 2010 r. (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. - „BUD – BANK (...)” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniósł o zasądzenie od (...) Company B.V. w W. ((...)) kwoty 28.213,30 Euro wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 21.493,77 Euro od dnia 11 lipca 2008 r. i od kwoty 6719,53 Euro od dnia 28 sierpnia 2008 r. oraz kosztami postępowania.

W uzasadnieniu powód podał, że Stocznia (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (dalej Stocznia) zawarła z pozwaną umowę na dostawę jednego kompletu materiałów szalunkowych na statek (...) oraz w opcji na dwa komplety przeznaczone na jednostki (...) (umowa (...)), przy czym Stocznia nigdy nie potwierdziła przystąpienia do realizacji zamówienia na dwie ostatnie jednostki. Powód wskazał, że egzemplarz umowy – mimo próśb - nie został opatrzony podpisem pozwanej jednak fakt jej zawarcia nie budzi wątpliwości, choćby z uwagi na fakt przystąpienia przez pozwaną do jej realizacji. Wobec niewywiązywania się przez pozwaną z warunków umowy (nieterminowe i niekompletne dostawy) Stocznia odstąpiła od umowy w części, w jakiej nie została ona wykonana, realizując tym samym swe uprawnienie wynikające z art. VIII pkt 3 warunków ogólnych kontraktów importowych Stoczni. W związku z odstąpieniem powód żąda kwoty 21.493,77 Euro jako różnicy pomiędzy sumą wpłat dokonanych przez Stocznię na poczet wynagrodzenia pozwanej a wartością materiałów dostarczonych przez pozwaną. Nadto powód domaga się kwoty 6719,53 Euro tytułem kary umownej naliczonej przez Stocznię na podstawie art. IX pkt 1 warunków ogólnych, w związku z odstąpieniem od umowy z przyczyn leżących po stronie pozwanej.

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2011 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie ogłosił upadłość Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. obejmującą likwidację majątku dłużnika. Postanowieniem z dnia 2 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie podjął zawieszono postępowanie z udziałem syndyka masy upadłości Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Wyrokiem zaocznym z dnia 9 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 28.213,30 Euro wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 21.493,77 Euro od dnia 11 lipca 2008 r. i od kwoty 6719,53 Euro od dnia 28 sierpnia 2008 r., nadto zasądził w pkt II wyroku od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12 772,32 zł i 65 Euro tytułem zwrotu kosztów procesu.

W sprzeciwie od powyższego wyroku pozwana wniosła o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu pozwana podniosła, że powód nie udowodnił, aby strony wiązała załączona do pozwu umowa datowana na dzień 24 stycznia 2008 r., a tym samym nie udowodnił, że stanowiła ona podstawę realizacji przez pozwaną zamówienia na przełomie marca i kwietnia 2008 r. Nadto, w ocenie pozwanej powód nie udowodnił, że ogólne warunki umów dla kontraktów importowych Stoczni zostały pozwanej wraz z umową z dnia 24 stycznia 2008 r. doręczone, tym samym nie udowodnił, że istnieje podstawa do naliczenia kary umownej. Pozwana przyznała, że w grudniu 2007 roku i styczniu 2008 r. były prowadzone rozmowy odnośnie realizacji nowej jednostki (...) jednak z uwagi na brak spełnienia przez powoda warunków przystąpienia do umowy pozwana nie przystąpiła do jej realizacji. Zdaniem pozwanej błędnie wywodził powód, że Stocznia nigdy nie potwierdziła przystąpienia do realizacji zamówienia na jednostki (...). Pozwana zaprzeczyła także, aby kiedykolwiek ustalała z powodem zmianę określonego w umowie z dnia 24 stycznia 2008 r. terminu dostawy na dzień 23 maja 2008 r. Ponadto zaprzeczyła, aby strony związane były treścią załączonego do pozwu aneksu z dnia 18 czerwca 2008 roku wyjaśniając, że spotkanie w dniu 28 maja 2008 r. odbyło się z jej inicjatywy; ustalono wówczas nowe warunki realizacji dostaw mające wychodzić naprzeciw aktualnej sytuacji Stoczni. Natomiast w treści aneksu z dnia 18 czerwca 2008 roku znalazły się zapisy niezgodnie z ustnymi ustaleniami. Zarzucono również powodowi, że nie udowodnił, by osoby, które podpisały umowę, aneks do tej umowy oraz oświadczenie o odstąpieniu od umowy były członkami organu uprawnionego do reprezentowania Stoczni.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny z dnia 9 lutego 2012 r.

Wyrokiem z dnia 29 października 2013 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na przełomie 2007 i 2008 r. Stocznia (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (dalej zwana Stoczną) prowadziła z pozwaną negocjacje dotyczące dostawy 1 kompletu materiałów szalunkowych na statek (...) i 2 kompletów na statki (...) w opcji. Strony wcześniej już współpracowały i Stocznia zalegała pozwanej z zapłatą należności za szalunki na statek (...). W trakcie negocjacji dotyczących dostawy materiałów szalunkowych na statek (...) pozwana uzależniała przede wszystkim zawarcie nowej umowy od zapłaty zaległości za poprzednie dostawy.

W dniu 10 marca 2008 r. powódka wysłała pozwanej datowane na dzień 24 stycznia 2008 r. zamówienie nr PL(...)-(...)-416, którego przedmiotem była dostawa 1 kompletu materiałów szalunkowych na statek (...) i 2 kompletów na statki (...) w opcji. Na komplet szalunków składały się panele ściennie, panele sufitowe i profile oraz listwa przypodłogowa. Według treści zamówienia termin dostawy dotyczący statku (...) miał nastąpić w dniu 25 kwietnia 2008 r., zaś odnośnie statków w opcji (...) odpowiednio w dniach 24 lipca 2008 r. i 1 listopada 2008 r. Cena kompletu szalunków na każdy z wskazanych wyżej statków wynosiła 93.213,64 Euro, całkowita wartość zamówienia określona została na kwotę 279.640,92 Euro.

Zgodnie z zamówieniem zapłata wynagrodzenia na rzecz pozwanej nastąpić miała w 3 ratach. I rata wynosząca 50% całkowitej wartości kompletu szalunków miała zostać zapłacona na 30 dni przed zakończeniem dostawy, II rata w wysokości 25% wartości kompletu szalunków miała być dokonana w chwili gotowości do wysyłki ostatniej partii materiałów, po dołączeniu specyfikacji wysyłkowej, III rata również w wysokości 25% wartości kompletu miała nastąpić w ciągu 30 dni po zakończeniu dostawy. Płatność I i II raty miała nastąpić w formie przedpłaty na podstawie oryginału faktury pro – forma. Płatność III raty miała nastąpić na podstawie oryginalnej faktury handlowej.

Powyższe zamówienie w imieniu Stoczni podpisali J. M. oraz W. M..

Zamówienie to przesłano wraz z pismem przewodnim z dnia 7 marca 2008 r., w którym Stocznia zwróciła się jednocześnie z prośbą o zaakceptowanie nowego terminu dostawy kompletu szalunków na jednostkę (...) na dzień 23 maja 2008 r. jak i potwierdzenie przyjęcia zamówienia. Zmiana tego terminu spowodowana była tym, że Stocznia nie miała pewności, kiedy faktycznie będzie mogła zapłacić zaliczkę na rzecz pozwanej.

Pozwana nie odesłała Stoczni egzemplarza opatrzonego podpisem osoby uprawnionej do jej reprezentacji pozwanej, nadal bowiem domagała się od Stoczni – przed zawarciem kolejnej umowy - zapłaty zaległych należności.

Dowody: - zamówienie z dnia 24 stycznia 2008 r. wraz z załącznikiem nr 3 i 4 oraz tłumaczeniami (k. 23 – 43),

- pismo z dnia 7 marca 2008 r. wraz z tłumaczeniem i dowodem nadania(k. 20 – 22),

- zeznania świadka T. S. (k. 498 – 500),

- zeznania świadka J. J. (k. 621 – 624),

- przesłuchanie R. S. w charakterze strony (k. 617 – 620)

Stocznia miała w tym czasie problemy finansowe, co skutkowało z kolei problemami z dotrzymywaniem terminów płatności; w związku z tym zmieniała proponowane terminy dostaw poszczególnych laminatów – uzależnione od terminu zapłaty zaliczki.

Pozwana wystawiła w dniu 14 kwietnia 2008 r. na rzecz Stoczni fakturę proforma nr (...) na kwotę 93.212,38 Euro w celu stworzenia podstawy do zapłaty zaliczek przez Stocznnię. W fakturze tej powołano się na warunki płatności : przedpłata 50%, w chwili wysyłki 25 %, po ostatniej dostawie 25%.

W dniu 28 maja 2008 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli Stoczni z reprezentantem pozwanej R. S. celem negocjacji w zakresie nowych terminów dostaw i określenia zasad płatności.

W maju 2008 r. pozwana zamówiła laminaty potrzebne do produkcji jednostki (...) u producenta włoskiego firmy (...).

Dowody: - faktura pro – forma (k. 44),

- zeznania świadka T. S. (k. 498 – 500),

- zeznania J. J. (k. 621 – 624),

- przesłuchanie R. S. w charakterze strony (k. 617 – 620)

W mailu z dnia 12 czerwca 2008 r. Stocznia zwróciła się do pozwanej z prośbą o przesłanie listy wysyłkowej i potwierdzenie terminu dostawy laminatów. W odpowiedzi pozwana wskazała, że nie posiada laminatów w wymaganym kolorze a dostawa potrwa 3-4 tygodnie. Odnośnie laminatów na statek (...) pozwana podała, że prześle listę wysyłkową dopiero po otrzymaniu dostawy z A.. Firma ta realizowała dostawy na rzecz pozwanej partiami.

Pozwana w mailu z dnia 16 czerwca 2008 r. poinformowała Stocznię o tym, że nie będzie mogła dostarczyć laminatów do dnia 20 czerwca 2008 r. bowiem jeszcze nie otrzymała ich od producenta wskazując, że nie ponosi winy za tę sytuację. Ostatecznie Stocznia otrzymała listę wysyłkową w dniu 26 czerwca 2008 r.; w tym dniu pozwana otrzymała laminaty z firmy (...).

Pozwana poinformowała Stocznię, że termin wysyłki pierwszej partii materiałów planowany jest na dzień 3 lipca 2008 r. Jednocześnie uzależniła dostawę reszty materiałów przed wakacyjną przerwą w pracy zakładu, jaka miał potrwać końca lipca 2008 roku, od dokonania płatności całkowitej. Dostawa ta nie została zrealizowana. W dniu 8 lipca 2008 r. Stocznia zwróciła się do pozwanej o potwierdzenie pierwszej dostawy w dniu 11 lipca 2008 r. informując, że druga rata przedpłaty zostanie zrealizowana na gotowość wszystkich paneli do wysyłki. Zwróciła się nadto o przesłanie listy wysyłkowej dla reszty materiałów szalunkowych oraz potwierdzenie, że 3 dni po otrzymaniu zapłaty całość materiału zostanie wysłana do Stoczni. W odpowiedzi pozwana w dniu 9 lipca 2008 r. przesłała listę palet i listę wysyłkową pierwszego transportu. W dniu 10 lipca 2008 r. pozwana ponownie oznajmiła, że dostarczy wszystkie towary do końca lipca 2008 r. pod warunkiem bezzwłocznego dokonania reszty płatności wynagrodzenia. Stocznia otrzymała wykaz materiałów objętych drugą dostawą w dniu 22 lipca 2008 r. Dostawa pierwszej partii odbyła się w dniu 24 lipca 2008 r. W sprawie tej dostawy wizytę w zakładzie pozwanej w (...) odbył A. B. (1), który był obecny przy załadunku i pakowaniu materiałów. Podczas rozładunku okazało się, że dostawa jest niekompletna.

A. B. (1) pojechał ponownie do (...) po drugą partię laminatów celem sprawdzenia kompletności materiału. Wówczas już był okres urlopowy i zakład produkcyjny pozwanej był zamknięty. Na prośbę A. B. (2), po rozmowie z R. S., pracownik pozwanej wydał z magazynu półfabrykaty do płyt laminowanych wykonane z materiałów dostarczonych przez firmę (...). Stocznia zdecydowała się odebrać te półfabrykaty, czyli same laminaty bez środków. (...) te zostały przewiezione do Polski przez firmę wynajętą przez Stocznię. Po rozładunku okazało się, że dostawa jest niekompletna, brakowało bowiem wielu laminatów. Pozwana została poinformowana o tym fakcie i szczegółach brakującego towaru mailem z dnia 28 lipca 2008 r. W odpowiedzi pozwana poinformowała Stocznię, że dostawa brakujących laminatów nastąpi w dniu 30 lipca 2008 r. Przedstawiony w mailu z tego samego dnia wykaz materiałów nie pokrywał w całości zgłoszonego przez Stocznię zapotrzebowania.

Półfabrykaty tj. same laminaty dostarczone przez pozwaną zostały wykorzystane do produkcji całych elementów szalunkowych przez inną firmę w Polsce, z którą Stocznia porozumiała się w kwestii wykonania brakujących elementów szalunków.

Dowody: - korespondencja mailowa z 11, 12 i 16 czerwca 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 50 – 55), - korespondencja mailowa z 25 i 26 czerwca 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 56 – 58),

- korespondencja mailowa z dnia 4, 8, 9, 10 lipca 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 59 – 67),

- korespondencja mailowa z dnia 16,22,28,30 lipca 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 68 - 75),

- pismo z dnia 6 sierpnia 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 83 -86)

- zeznania świadka W. M. (k. 494 – 498),

- zeznania świadka R. N. (k. 501 – 505), - zeznania świadka A. B. (1) (k.505 -507)

W dniu 14 lipca 2008 r. Stocznia wysłała faksem do pozwanej aneks nr (...) do zamówienia nr PL(...)- (...) -416, datowany na 18 czerwca 2008 r. Zgodnie z postanowieniami aneksu szalunki na statek (...) miały zostać dostarczone w dwóch etapach . I etap o wartości minimum 35% kompletu w ciągu 7 dni po otrzymaniu I raty przedpłaty w wysokości 35 % wartości dostawy na statek. II etap – pozostałe 65% kompletu miało zostać dostarczone w ciągu 3 dni po otrzymaniu II raty przedpłaty w wysokości 40% wartości dostawy na statek. W aneksie wskazano terminy dostaw : dla statku (...) na dzień 2 lipca 2008 r., dla statku (...) na dzień 5 września 2008 r., (...) na dzień 27 listopada 2008 r. Płatność miała nastąpić w 3 ratach. I rata w wysokości 35% wartości kompletu szalunków na statek (...) płatna 1 dzień

po otrzymaniu specyfikacji zakupionych laminatów. II rata w wysokości 40% wartości kompletu płatna po otrzymaniu specyfikacji wysyłkowej. III rata w wysokości 25% płatna 30 dni po zakończeniu dostawy.

Powyższy aneks w imieniu Stoczni podpisała G. G. (zastępca dyrektora handlowego).

Do aneksu dołączono prośbę o potwierdzenie przyjęcia zamówienia jak i o wysłanie faksem kopii zamówienia z podpisem. Pozwana nie odesłała podpisanego aneksu, ani też potwierdzenia zamówienia.

Dowody: - aneks nr (...) (k. 48 -49),

- pismo z dnia 14 lipca 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 45 – 46),

- raport wysłania korespondencji faksem (k. 47),

Na poczet realizacji statku (...). Stocznia zapłaciła zaliczki : w dniu 1 lipca 2008 r. kwotę 32.624,33 Euro, a w dniu 11 lipca 2008 r. kwotę 37. 284,95 Euro.

W dniu 1 września 2008 r. pozwana wystawiła na rzecz Stoczni fakturę końcową nr (...) z uwzględnieniem kwoty 69.909,28 Euro uiszczonej na podstawie faktury proforma.

Dowody: - potwierdzenia przelewów (k. 76 – 77),

- faktura nr (...) z dnia 1 września 2008 r. (k. 383),

- zeznania świadka R. N. (k. 501 – 505),

- przesłuchanie R. S. w charakterze strony (k. 617 – 620)

W piśmie z dnia 5 sierpnia 2008 r. Stocznia odstąpiła od zamówienia nr PL(...)- (...)-416 z uwagi na niedotrzymanie przez pozwaną terminów dostaw laminatów. W związku z powyższym zażądała zwrotu pozostałej kwoty przedpłat w wysokości 42.408,23 Euro oraz obciążyła pozwaną karą umowną w kwocie 9865,70 Euro.

W odpowiedzi pozwana nie zgodziła się ze stanowiskiem Stoczni wskazując, że nie ponosi odpowiedzialności za zaistniały stan rzeczy. Nie miała bowiem wpływu na niespodziewanie długi okres oczekiwania na dostawę laminatów, nadto powoływała się na okres urlopowy w jej firmie. Zaproponowała jednocześnie, że w dniu 11 sierpnia 2008 r. dostarczy Stoczni resztę towarów na pokrycie kwoty, która została przekazana na rachunek pozwanej.

Odpowiadając na powyższe pismo Stocznia podtrzymała swoje stanowisko w zakresie wycofania się z kontraktu wskazując, że w związku z tym nie oczekuje od pozwanej żadnych dostaw. Ponowiła żądanie zwrotu przedpłat oraz zapłaty kary umownej. Pozwana zaproponowała wobec tego spotkanie celem omówienia zaistniałych problemów. Pismem z dnia 22 listopada 2008 r. Stocznia ponownie wezwała pozwaną do rozliczenia się z dostaw na statek (...) oraz zwrotu nadpłaconego wynagrodzenia lub dostawy już opłaconych materiałów.

Dowody: - pismo z dnia 5 sierpnia 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 78 – 80),

- nota obciążeniowa (k. 81 - 82),

- pismo z dnia 6 sierpnia 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 83-86),

- korespondencja mailowa wraz z tłumaczeniem (k. 87 – 89), - pismo z dnia 22 listopada 2008 r. wraz z tłumaczeniem (k. 90 – 91).

Postanowieniem z dnia 7 stycznia 2009 r. zostało wszczęte postępowanie kompensacyjne w stosunku do Stoczni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

W toku postępowania kompensacyjnego dokonano analizy stanu zadłużenia pozwanej na tle realizacji zamówienia nr PL(...)- (...) -416. W wyniku powyższego dokonano korekty zobowiązań wzywając pozwaną do zapłaty 21.493,77 Euro z tytułu nadpłaty za dostawę laminatu oraz 6 719,53 Euro tytułem kary umownej naliczonej w związku z odstąpieniem od kontraktu.

Dowody: - odpis z KRS (k. 13 – 16),

- postanowienie z dnia 7 stycznia 2009 r. (k. 17 – 18), - uchwała wstępnego zgromadzenia wierzycieli (k. 19),

- noty uznaniowe (k. 92, 95),

- ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 21 lipca 2010 r. wraz z tłumaczeniem (k. 93 – 94, 96 – 97)

Pozwana była wieloletnim dostawcą laminatów dla Stoczni; znany jej był zwyczaj zamykania fabryki w okresie letnim. Oprócz zamówienia objętego niniejszym pozwem Stocznia miała zawarte również inne umowy z pozwaną na dostawy szalunków m.in. na statek (...). Pozwana wielokrotnie wzywała Stocznię do zapłaty zaległych należności za dostawy na powyższą jednostkę.

Dowody: - pismo z dnia 14 stycznia 2008 r. wraz z tłumaczeniem oraz dowodem wysłania faksem (k. 342 – 345),

- pismo z dnia 4 lutego 2008 r. wraz z tłumaczeniem

- pismo z dnia 11 lutego 2008 r. wraz z tłumaczeniem oraz dowodem wysłania faksem (k. 350 – 352),

- pismo z dnia 18 lutego 2008 r. wraz z tłumaczeniem oraz dowodem wysłania faksem (k. 353 – 356),

- pism z dnia 21 lutego 2008 r. wraz z tłumaczeniem oraz dowodem wysłania faksem (k. 357 – 366),

- pisma z dnia 26 marca 2008 r. wraz z tłumaczeniem oraz dowodem wysłania faksem (k. 367 – 370),

- pisma z dnia 16 kwietnia 2008 r. wraz z tłumaczeniem oraz dowodem wysłania faksem (k. 371 – 373),

- pisma z dnia 18 kwietnia 2008 r. wraz z tłumaczeniem

(k. 374 – 375),

- zeznania świadka W. M. (k. 494 – 498),

- zeznania świadka T. S. (k. 498 – 500),

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Dokonując ustaleń faktycznych sąd oparł się przede wszystkim na dokumentach, których autentyczność nie była przez strony kwestionowana (spór dotyczył co najwyżej akceptacji przez pozwaną przesłanych jej przez Stocznnię dokumentów).

Sąd nie znalazł podstaw do odmowy wiarygodności zeznaniom świadka J. J., w szczególności co do warunków zawartej przez strony umowy; zeznania te korespondują z treścią licznych dokumentów oraz zeznaniami reprezentanta strony pozwanej. Świadkowie W. M., T. S. nie pamiętali ustaleń dotyczących konkretnej umowy; ostatni świadek zeznał jednak, że przesuwane były terminy bo Stocznia nie płaciła. Świadek R. K. przygotowywał aneks do umowy ale nie pamiętała okoliczności z tym związanych; jej zeznania przydatne były w zakresie ustaleń co do realizacji umowy, podobnie jak zeznania świadka A. B. (2).

Zgodnie z wytycznymi Sądu Apelacyjnego zawartymi w wyroku z dnia 29 października 2013 r. przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd ustalił w pierwszej kolejności, kiedy została zawarta umowa, przyjmując, że nastąpiło to w

dniu 28 maja 2008 r., kiedy to doszło do spotkania reprezentantów stron. Podczas tego spotkania nie ustalono co prawda ostatecznych terminów dostaw, gdyż te uzależnione były przede wszystkim od wpłaty zaliczki przez Stocznię. Stocznia zaś, z uwagi na problemy finansowe, nie była w stanie określić w sposób precyzyjny tego terminu. Skoro jednak Stocznia dopiero w maju 2008 r. spłaciła zaległość z tytułu dostawy na statek (...) (warunek realizacji kontraktu stawiany przez pozwaną), a pozwana w maju zdecydowała się zakupić surowiec na potrzeby produkcji dla Stoczni, to tym samym zasadny jest wniosek, że najpóźniej 28 maja 2008 r. doszło do zgodnych oświadczeń woli stron co do dostawy materiałów szalunkowych. Jeżeli chodzi o przedmiot dostawy, ustalenia stron pokrywały się z tym, co wskazano w wysłanym uprzednio przez Stocznię pisemnym zamówieniu datowanym na 24 stycznia 2008 r. Mimo licznej korespondencji stron przedmiot ten nie ulegał zmianie, w przeciwieństwie do proponowanych przez Stocznię terminów dostaw (związanych z terminami zapłaty zaliczki).

Brak jest, zdaniem sądu podstaw do przyjęcia, że do zawarcia umów doszło we wcześniejszym terminie, w szczególności w marcu, kiedy wysłano zamówienia datowane na 24 stycznia 2008 r., a to z uwagi na to, że strona pozwana uzależniała zawarcie umowy ze Stoczną od uregulowania należności, wynikających z poprzednio zawartej umowy dotyczącej statku (...). Taki wniosek wyprowadzić można nie tylko z zeznań świadka J. J. oraz reprezentanta strony pozwanej, którzy wyjaśnili przyczyny niepodpisania przesłanego zamówienia, ale także z licznych dokumentów – korespondencji, w której temat zapłaty zaległej kwoty stale się przewijał. Jednocześnie Sąd przyjął, że warunki płatności, które wynikały z zamówienia z 24 stycznia 2008 r. pozostały bez zmian, na co wskazuje również wystawienie w kwietniu 2008 r. przez pozwaną faktury proforma, w której powołano się na konieczność dokonania przedpłaty w wysokości 50% zamówienia oraz późniejsze uregulowanie należności w dwóch ratach, każdej w wysokości 25% całości.

Sąd nie znalazł przy tym podstaw do przyjęcia, że zasady dostawy uległy zmianie po wysłaniu w lipcu przez Stocznię aneksu datowanego na 18 czerwca 2008 r., w szczególności, że miał on być wynikiem ustaleń ze spotkania w dniu 28 maja 2008 r. Odległa w stosunku do daty spotkania data wysłania pisma (14 lipca 2008 r.) podaje wątpliwość twierdzenia Stoczni w tym zakresie. Niesporne jest przy tym, że aneks ten nie został podpisany przez pozwaną, co – samo w sobie – świadczy o braku akceptacji zawartych w nim postanowień. Podkreślenia też wymaga, że skoro pozwana w lipcu 2008 r. uzależniała dostawę palet od zapłaty należności to niezrozumiałe byłoby jednoczesne akceptowanie w tym czasie postanowień aneksu, który z takim żądaniem pozostawały w sprzeczności. Biorąc pod uwagę czas, jaki upłynął od rozpoczęcia negocjacji dotyczących dostawy elementów na statek (...) i powtarzające się przesuwanie przez Stocznię terminu zapłaty zaliczki niezrozumiałe byłaby zaaprobowanie zmiany wcześniejszych postanowień na korzystniejsze dla tego kontrahenta.

Biorąc pod uwagę przyjętą datę zawarcia przez strony umowy dla ustalenia prawa znajdującego zastosowanie w sprawie miarodajne są przepisy Konwencji z dnia 19 czerwca 1980 r. o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, otwartej do podpisu w R. dnia 19 czerwca 1980 r. (opublikowanej w polskim Dzienniku Ustaw dopiero w dniu 22 stycznia 2008 r.), zwanej dalej „Konwencją rzymską”. Zgodnie z art. 4 ust. Konwencji rzymskiej jeżeli wybór prawa właściwego dla umowy zgodnie z artykułem 3 nie został dokonany, umowa podlega prawu państwa, z którym wykazuje ona najściślejszy związek. Jeżeli jednak część umowy, która da się oddzielić od reszty, wykazuje ściślejszy związek z innym państwem, wówczas do tej części można zastosować w drodze wyjątku prawo tego innego państwa. Przepis ustępu 2 stanowi zaś, że z zastrzeżeniem ustępu 5 domniemywa się, że umowa wykazuje najściślejszy związek z tym państwem, w którym strona, na której spoczywa obowiązek spełnienia świadczenia charakterystycznego, w chwili zawarcia umowy ma miejsce zwykłego pobytu lub w przypadku spółki, stowarzyszenia lub osoby prawnej, siedzibę zarządu. Jeżeli jednak umowa została zawarta w ramach działalności zawodowej lub gospodarczej tej strony, domniemywa się, że umowa wykazuje najściślejszy związek z państwem, w którym znajduje się jej główne przedsiębiorstwo, lub - jeżeli zgodnie z umową świadczenie ma być spełnione przez inne przedsiębiorstwo niż główne - z państwem, w którym znajduje się to inne przedsiębiorstwo.

Świadczenie charakterystyczne w omawianej sprawie miało być spełnione przez pozwaną, której siedziba mieści się w (...), co świadczy o właściwości prawa holenderskiego dla oceny spornego stosunku prawnego. W istocie jednak w niniejszej sprawie zastosowanie znajdowały przepisy Konwencji o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzonej w Wiedniu w dniu 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r, nr 45, poz. 286), zwanej dalej

„Konwencją wiedeńską” lub (...). Obydwa państwa – Polska i (...) są stronami tej Konwencji, co wypełnia przesłankę jej stosowania wskazaną w art. 1 ust. 1 pkt a) Konwencji. Ponadto spełniona została również przesłanka zawarta w art. 1 ust. 1 pkt b) Konwencji przewidująca zastosowanie Konwencji do umów sprzedaży między stronami mającymi siedziby handlowe w różnych państwach, jeżeli normy międzynarodowego prawa prywatnego wskazują na ustawodawstwo Umawiającego się Państwa jako prawo właściwe. Skoro więc przepisy Konwencji rzymskiej wskazują na ustawodawstwo (...), to tym samym przesądzą też o zastosowaniu Konwencji Wiedeńskiej.

Zauważyć nadto trzeba, że zgodnie z art. 3 pkt 1 Konwencji umowy na dostawę towarów przewidzianych do wykonania lub wyprodukowania będą uważane za umowy sprzedaży, jeśli strona zamawiająca towary nie przyjmie na siebie obowiązku dostawy istotnej części materiałów niezbędnych do takiego wykonania lub produkcji. Warunek ten również został spełniony w omawianej sprawie.

Wewnętrzne przepisy holenderskie zastosowane mogą być jedynie uzupełniająco w takim zakresie, w jakim Konwencja poszczególnych zagadnień nie uregulowała (art. 7 ust. 2 Konwencji). W niniejszej sprawie taka sytuacja nie miała miejsca, gdyż Konwencja w sposób wyczerpująco reguluje kwestie związane z przesłankami odstąpienia od umowy i skutkami tej czynności.

Podstawa powództwa w zakresie żądania zwrotu uiszczonej zaliczki jest przepis art. 81 Konwencji, który stanowi:

(1) Odstąpienie od umowy zwalnia obie strony z ich zobowiązań wynikających z umowy, z zastrzeżeniem ewentualnie należnego odszkodowania. Odstąpienie nie ma wpływu na postanowienia umowy dotyczące rozstrzygnięcia sporów lub na prawa i obowiązki stron będące następstwem odstąpienia od umowy.

(2) Strona, która wykonała umowę w całości lub w części, może żądać od drugiej strony zwrotu tego, co dostarczyła lub zapłaciła na podstawie umowy. Jeżeli obie strony obowiązane są do zwrotu, powinny to uczynić równocześnie.

Z ustaleń Sądu wynika, że wpłaty na poczet dostaw dla statku (...) (...) dokonano dopiero w dniach 1 i 11 lipca 2008 r., z tych zatem względów dopiero od tego momentu mógł biec stronie pozwanej termin do realizacji umowy. Strona powodowa nie wykazała w toku postępowania, by doszło do jednoznacznego ustalenia terminu dostawy; przeciwnie z zebranego materiału dowodowego wynika, że był on uzależniony od daty zapłaty zaliczki. Z tekstu pisemnego zamówienia z dnia 24 stycznia 2008 r., na który powoływała się sama strona powodowa wynikało, że zaliczka w wysokości 50 % powinna być zapłacona na 30 dni przed wykonaniem zamówienia. Do tego postanowienia - przewidującego zapłatę 50% łącznej należności – odwołano się także w fakturze proforma z dnia 14 kwietnia 2008 r.

Powód nie wykazał, by do rozpoczęcia biegu terminu wystarczająca była wpłata niższej zaliczki, w szczególności takiej, jaka wynikała z przesłanego pozwanej aneksu do umowy. Zauważyć trzeba, że - zgodnie z art. 18 pkt 1 zd. 2 Konwencji – samo milczenie lub brak działania nie stanowią przyjęcia oferty. Przepis art. 19 pkt 1 Konwencji stanowi zaś, że odpowiedź na ofertę, zmierzająca do jej przyjęcia, lecz zawierająca uzupełnienia, ograniczenia lub inne zmiany, oznacza odrzucenie oferty i stanowi kontrofertę, w pkt 3 wskazano z kolei, że dodatkowe lub odmienne warunki, dotyczące między innymi ceny, płatności, jakości i ilości towarów, miejsca i czasu dostawy, zakresu odpowiedzialności jednej ze stron względem drugiej lub sposobu rozstrzygnięcia sporów, uważa się za zmieniające w sposób zasadniczy warunki oferty.

Skoro zatem pozwana nie aprobowała postanowień do aneksu, żądając zapłaty całości należności to zachowanie jej kwalifikować można jako kontrofertę zmierzającą do zmiany postanowień pierwotnych, według których powódka miała zapłacić 50% zaliczki na 30 dni przed dostawą.

Przesłanki odstąpienia od umowy uregulowane zostały w przepisie art. 49 Konwencji, który w pkt 1 b) przyznaje kupującemu taka możliwość w przypadku braku dostawy, jeżeli sprzedający nie dostarczył towarów w dodatkowym terminie wyznaczonym przez kupującego zgodnie z ustępem (1) artykułu 47 lub jeżeli sprzedający oświadczył, że nie dostarczy towarów w wyznaczonym w ten sposób terminie.

Sąd uznał, że strona powodowa nie miała podstaw do odstąpienia od umowy w piśmie z dnia 5 sierpnia 2008 r., gdyż nie doszło po stronie pozwanej do opóźnienia w realizacji zamówienia. Skoro bowiem nie ustalono jednoznacznie terminu dostawy (terminu realizacji zamówienia), a to z uwagi właśnie na uzależnienie go od wpłaty powódki (50% uiszczono dopiero wraz z chwilą dokonania drugiej wpłaty w dniu 11 lipca 2008 r.), to nie można zasadnie twierdzić, by doszło do opóźnienia po stronie pozwanej.

Sąd miał również na uwadze fakt, że strona powodowa przed ewentualnym odstąpieniem winna wyznaczyć pozwanej termin dodatkowy, o rozsądnej długości - jak wskazuje Konwencja w art. 47 pkt 1, czego zaniechano. Zgodnie zaś z art. 47 Konwencji kupujący nie może przed upływem tego terminu korzystać z żadnego środka ochrony prawnej z powodu naruszenia umowy, chyba że otrzymał od sprzedającego zawiadomienie, że ten nie wykona swych obowiązków w wyznaczonym w ten sposób terminie.

Wobec powyższego nie ziściły się przesłanki odstąpienia, przewidziane w art. 49 pkt 1 b Konwencji. Jednocześnie Sąd miał na uwadze inne przepisy Konwencji, w szczególności art. 80, który stanowi że strona nie może powoływać się na niewykonanie umowy przez drugą stronę w takim zakresie, w jakim brak wykonania jest następstwem jej własnego działania lub zaniechania. Zdaniem sądu to właśnie po stronie Stoczni leżały przyczyny, z których do realizacji umowy faktycznie nie doszło we wcześniejszym terminie, mimo gotowości pozwanej.

Fakt, że w lipcu wystąpiły po stronie pozwanej przeszkody w realizacji kontraktu, z uwagi na przerwę urlopowej w fabryce, nie może skutkować negatywnymi z tego tytułu konsekwencjami dla pozwanej. Termin realizacji kontraktu przypadł dopiero na lipiec z uwagi na kłopoty finansowe stoczni i opóźnianie się z zapłatą zaliczki. Z faktem przerwy urlopowej Stoczni winna się była przy tym liczyć, gdyż - jak wynika z zeznań świadków i reprezentanta pozwanej - zwyczaj zamykania fabryki w okresie letnim był Stoczni znany z czasu wcześniejszej współpracy.

W świetle art 59 Konwencji nie było przy tym podstaw do uzależniania zapłaty ceny (zaliczki) od dostarczenia specyfikacji jak w mailu z dnia 12 czerwca 2008 r. (k.50- 51).

Zauważyć też trzeba, że wobec treści art. 71 pkt 1 a) i b) Konwencji pozwana uprawniona była do wstrzymania się z wykonaniem własnych zobowiązań do czasu zapłaty całej należności przez Stocznnię. Obawę niezrealizowania przez Stocznnię zapłaty uzasadniało przesuwanie terminu zapłaty zaliczki, co znalazło odzwierciedlenie nawet w dokumentach przygotowywanych przez samą Stocznnię (zamówieniu, piśmie z dnia 7 marca, aneksie).

Reasumując, skoro nie zostały spełnione przesłanki odstąpienia od umowy, nie było podstawy do żądania zwrotu uiszczonej przez Stocznnię zaliczki, w części, w jakiej, zdaniem powoda, nie znalazła ona pokrycia w zrealizowanym zakresie dostawy (2. 493,77 EURO).

Niezależnie od tego zauważyć trzeba, że strona powodowa nie wykazała, że rzeczywiście wartość zapłaconych zaliczek przekraczała wartość otrzymanego od pozwanej ekwiwalentu - towaru zamówionego i dostarczonego Stoczni przez pozwaną.

Nie zasługiwało także na uwzględnienie żądanie zapłaty kary umownej 6719,53 EURO za odstąpienie od umowy z przyczyn zaistniałych po stronie pozwanej, który to obowiązek powód wywodził z zapisów ogólnych warunków umowy, jakie wg niego zostały pozwanej doręczone wraz z zamówieniem z dnia 24 stycznia 2008 r. Skoro bowiem ustalono, zgodnie z oceną prawną zawartą w wyroku Sądu Apelacyjnego, że pozwana nie zaakceptowała tych warunków i strony nie były nimi związane, to tym samym brak było podstaw do wystąpienia z żądaniem kary umownej, niezależnie od tego, czy spełnione zostały przesłanki jej dochodzenia.

Mając na uwadze wszystkie wskazane wyżej argumenty Sąd Okręgowy na podstawie art. 347 kpc uchylił wyrok zaoczny i oddalił powództwo. Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia było obciążenie powoda, na podstawie art. 98 k.p.c, kosztami procesu, obejmującymi poniesione przez pozwaną koszty zastępstwa procesowego za I instancję (2 x 3600 zł) oraz II instancję (2700 zł), ustalonych na podstawie §6 pkt 6 w zw. z § 2 pkt 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz

ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t. jedn. Dz. U. 2013 rok, poz.490)opłatę od apelacji (5672 zł) i opłatę skarbową od pełnomocnictwa 17 zł. Opłata od sprzeciwu od wyroku zaocznego zaś winna być poniesiona przez stronę pozwaną – zgodnie z art. 348 kpc.